DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

HEPATITIDE.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
HEPATITIDE:

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex auctoritate reverendi admodum viri

D. GULIELMI WISHART S. T. D.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI,

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI *conſenſu*,
et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICAE *decreto*;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,
ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

JOHANNES ENGLAND, Anglo-Britannus.

Ad diem 2 Auguſti, horâ locoque ſolitis.

Denique, ab hepatis in fungendo officio ſuo erroribus, plura morborum genera obveniunt, quàm ab alia aliqua in infimo ventre parte ſimiliter malè affecta.

Gliſſon. anat. hepat. p. 462.

EDINBURGI,
Apud T. et W. Ruddimannos. M.DCC.XLIX.

VIRO OPTIMO,

MORUM PROBITATE, ET RERUM PRUDENTIA

SPECTABILI,

JOSEPHO DAMER, ARMIGERO;

CONSANGUINEO SUO,

ET PATRIS QUIDEM VICE FUNGENTI:

HANC DISSERTATIONEM,

QUALECUNQUE INTEMERANDAE PIETATIS

ET GRATI ANIMI TESTIMONIUM

EXTARE VOLUIT,

JOHANNES ENGLAND.

DISSERTATIO MEDICA,

De HEPATITIDE.

SI corporis humani machina, ad varia munera obeunda exquiſitè accommodata, ritè conſideretur; accuratè contemplanti ſummam certè delectationem praebebit. Qui autem hanc fabricae humanae ſcientiam, ad morbos, quibus hominum genus eſt obnoxium, tum explicandos, tum ſanandos adhibet, emolumento publico quàm maximè conſulit; atque ita res medica, quod ad aegrum attinet, rectiſſimè procedet, et Medicus ipſe artem ſuam ſecurus admodum exercebit. Hac in re ne mihi deeſſe videar, et ſimul ut celeberrimae hujus Academiae legibus quodam modo ſatisfaciam, DE HEPATITIDE, morbo quidem rariùs ſuſpecto, periculoſo tamen, pro virili dicturus, haud abs re duxi, breviter hîc peculiarem vaſorum diſtributionem, et humorum per hepar circuitum tractare, ut inde lucis aliquid huic diſquiſitioni accedat.

HEPAR eſt viſcus amplum et multiforme, quod in dextro hypochondrio ferè totum, in medio epigaſtrio et in parte ſuprema ſiniſtri hypochondrii, ponitur. Facies ejus ſuperior convexa eſt, et ad diaphragmatis figuram concavam ficta; ſed inferior facies, quam cavam vocant, eſt inaequalis, cum multis eminentiis et ſinubus, vel depreſſionibus.

HEPATIS facies convexa diaphragmati connectitur tribus ligamentis, quae diverſis locis à peritonaeo, communi origine vaginarum viſcerum abdominalium, oriuntur. Praeter haec ligamenta, magnus hepatis lobus alae dextrae portionis tendinoſae diaphragmatis conjungitur, non ope ligamenti, ſed latâ et immediatâ adhaeſione, ſine interjectu membranae peritonaei, quae hanc adhae-

ſionem tantùm circumvolvit ad externam totius reliqui hepatis corporis membranam efficiendam; haecque adhaeſio, ſecundùm Winſlovium *, malè nominatur ligamentum coronarium, quum nomen ligamenti ei haud conveniat, et figurae potiùs ovatae ſeu oblongae ſit.

Hepar eſt quaſi vaſorum congeries, cujus ramificationes mirè inter ſe contorquentur, et, extremitatum earum capillarium intertextu, innumera pulpoſa et friabilia corpuſcula ſuppeditant, quibus officium eſt fluidum peculiare, bilem vocatum, è maſſâ ſanguinis ſecernere.

Partem maximam horum vaſorum vagina membranoſa, Capſula Gliſſonii dicta, amplectitur. Quorum primum tenet locum *vena portarum*; " Quae inter duas eminentias, πύλας dictas, ſi- " mum hepatis prope centrum ejus ingreditur. Praeterea in- " greſſus ejus eſt proximè ſubter (aut paulo ultra) exilem hepa- " tis lobum, (nomine Spigelii nuncupatum) quo etiam indicio fa- " cilè dignoſcitur. Vena portarum poſtquam hepar † ſemipolli- " cari circiter longitudine penetravit, partim dextrorſum, par- " tim ſiniſtrorſum fertur, adeóque in ſinum quaſi efformatur, " indeque in quinque amplos ramos dividitur;" qui poſtea innumeras ramificationes per totam hepatis ſubſtantiam emittunt. Et in hoc itinere comites habet arteriam hepaticam, ex coeliaca ortam, nervos etiam ex plexu hepatico.

Truncus igitur venae portarum, arteria hepatica, ductus hepaticus, et nervi ex plexu hepatico, ante ingreſſum ſuum in hepar, magnum faſciculum ſimul texunt, atque in vagina communi, vaſa, ductus et nervi ita diſponuntur, ut truncus venae portarum

* Anat. du corp. hum. ſect. 8. par. 264.
† Gliſſon. anat. hepat. p. 290.

rum centrum capſulae teneat, arteria et ductus bilioſus huic incumbant aut adjaceant, et nervus in plurima dividatur filamenta, quae inter vaſa et ductus itinera ſua faciunt, et praecipui comites eunt arteriae et poro biliario, ſemperque coërciti membranâ Gliſſonii, à qua et propriam vaginam quodque, et communem habent omnia haec vaſa.

Praeter arteriam modò memoratam, ramos aliquot ex phrenica, unà cum ligamento ſuſpenſorio deſcendentes, et exiles ſurculos ab ipſis † cyſticis Hepar accipit, nonnunquam, licet rariùs, ramum notabilem à * meſeraïca ſuperiore. Prudens ergo natura maximam, in hujus viſceris ſtructura, providentiam demonſtravit: debitos enim humores per hoc viſcus commodè ducere, problema erat difficillimum; nam ex phyſiologicis conſtat, omnia viſcera abdominalia, chylopoieſi inſervientia, venoſum ſuum ſanguinem ad ſinum venae portarum deferre; qui ſinus dein, in ramos diſpertitus, per omnem hepatis molem, venoſum hunc acceptum ſanguinem ita diſtribuit, ut non ampliùs ab anguſtis ramis in latiores fluat, ſed, ut in arteriis, à latiore baſi in anguſtos fines pellatur. Unde patet, difficillimum humorum eſſe circuitum in hoc viſcere, cùm ſanguis venoſus, maximâ ſui motûs parte à corde et arteriis accepti jam amiſsâ, hîc iterum per anguſtias vaſorum convergentium tranſire debeat. Sed humorum circuitum juvat actio diaphragmatis et muſculorum abdominalium, per quam omnia viſcera abdominalia alternis vicibus premuntur: inſpirationis enim tempore, diaphragma, deorſum tendens, cavum abdominis arctat, et omnia contenta comprimit; exſpirationis verò tempore, contracti muſculi abdominales eodem modo reagunt. Hinc omni vitae momento, alternis hiſce preſſionibus, promovetur ſanguinis

† Ruyſch. theſ. x. p. 53.
* Palſin. anat. chirurg. p. 135.

ſanguinis circuitus per viſcera abdominalia, et praeſertim per Hepar, quod immediatè diaphragmatis actioni ſubjicitur. Quare etiam in eadem capſula conjungitur arteria hepatica cum vena portarum, ut vena portarum ſcil. pulſum arteriae hepaticae haud auſugeret, unde ſtagnans ſanguis multùm pellitur: et ita ſanguis, hepati traditus, venae portarum ope, oleoſis particulis nunc ſpoliatus, iterum ad cor, per multas venoſas ramificationes, revehitur. Nam ubicunque deſinit ramus venae portarum, ibi incipit ſurculus quidam, qui ad cavam ducit; neque ulla eſt in hepate particula vel minima, in qua non extremi ſint fines arteriae hepaticae et venae portarum, et primae ſimul origines venae cavae.

Hisce igitur praemiſſis, ad incoeptum progrediemur.

Hepatitis a Graeco ἧπαρ, adjectâ terminatione ιτις, νόσον (quam vulgo inflammationem intelligunt) hanc partem afficientem notante, nomen accepit; et nihil aliud ſignificat praeter hepatis inflammationem, ſive partis convexae, ſeu concavae; quaeque ſedem ſuam tenet in ultimis finibus arteriae hepaticae, aut venae portarum, ita tamen ut alteram natam altera facilè ſequatur.

Causas inflammationi cuivis communes agnoſcit Hepatitis, et alias huic etiam viſceri maximè proprias, ut omenti ingentem obeſitatem, temperiem atrabiliariam; quibus ſi acceſſerint maximi motus per vomitoria excitati, labores ſub aeſtivis caloribus acti, ſubitum frigus ab aëre aut potu, &c. ad jecur, antea calefactum, ingruens, Hepatitidem produci poſſe, haud eſt dubitandum.

Notum eſt, omentum eſſe quaſi olei receptaculum, quod, prout uſus poſtulat, in ſinum venae portarum effunditur, et bili indolem ſuam ſaponaceam tribuit; in bile enim oleum eſt copioſiſſimum, et inter omnes humores corporis humani, nullus eſt tam

tenax,

tenax, tamque facilè ad concretiones ſormandas proclivis, quàm bilis. Haud ergo mirandum, ſi, omento in immenſum adaucto, oleum, cumulatè ad Hepar delatum, obſtructiones pariat. Et ex diſſectionibus anatomicis cognitum eſt in jecinoribus hominum pinguedine ſepultorum, ferè ſemper poſt mortem tubercula et concretiones calculoſas inveniri. Tales etiam concretiones in bovibus poſt inertes hyemes (quando foeno aut ſtramine paſcuntur) confertae in hepate reperiuntur, teſte * Gliſſonio. Hepar ergo vocari poteſt omnium viſcerum abdominalium cloaca; exercitio enim valido vel labore praegreſſo, pinguedo, in omento accumulata, et humores craſſiores tenacioreſque viſcerum abdominalium diſſolvuntur et miſcentur cum ſanguine reliquo venoſo ad Hepar redeunte; cujus vaſa, calore patula facta, omnia facilè tranſmittunt, tuncque, ſubitò admiſſo frigore, omnia Hepatis vaſa contrahuntur, et tranſitum liquoribus huc delatis aegre praebent. Obſtructione ergo natâ in ramis venae portarum, facilè in conſenſum trahitur arteria hepatica; ramo enim venae portarum obſtructo, vas turgidum arteriam hepaticam comprimet, quam compreſſionem haud evitare poterit arteria hepatica, quum in eadem, quâ ramus venae portarum, capſula continetur. Et ex hac fortè cauſa, Hepar à ſubitaneo frigore morbis ſaepiùs afficitur, quàm plurima alia viſcera, quia hujus vaſa validiori contractione, tum ex propriae, tum communis, tunicae robore praedita ſunt.

Materies etiam ſanguinis atrabiliaria oritur, quotieſcunque ſanguini arterioſo deceſſerit pars fluidiſſima, ſive per motus corporis vehementes, ſive per aſſiduas mentis exercitationes; quod enim ſupereſt, calore vel ſolito, ſpiſſius factum, tenacitatis fit ferè piceae, oleo craſſo ſanguinis et terreſtri ejus parte unitis; immeabile

* Pag. 105.

bile fit, aut majore cum molimine per minimas vaſorum anguſtias tranſit: unde obſtructionibus producendis aptiſſima eſt haec materies. Haecque ſanguinis diatheſis faciliùs obſtructiones in Hepate producit, quia humores tardiori motu provehuntur, et ſanguis venoſus, huc traditus, ob varias quas paſſus eſt ſecretiones, partibus ejus fluidioribus tandem ſpoliatur.

Tempore vomitionis in validiſſimo prelo ex diaphragmatis actione, ventriculi et viſcerum abdominalium preſſione, et muſculorum abdominalium contractione, Hepar collocatur. Hinc facillimè fiunt inflammationes ab errore loci.

Hepatis concavae partis inflammatio hiſce plerumque ſignis dignoſcitur; dolore ſcil. obtuſo, gravativo, et fixo in dextro hypochondrio, ardore, moleſtâque anxietate circa praecordia, cum inflatione et tenſione hypochondrii, praecipuè dextri, quae aegrum valde laceſſunt: quibus accedunt cibi faſtidium, ſitis inſueta, cardialgia, vomitus aliquando materiae bilioſae, lingua ſcabroſa et nigricans; facies pallida, coloris plumbei et interdum citrini, vel ad icteritium tendentis; ſaepe etiam ſingultu aeger multùm turbatur: Pulſus autem hoc tempore, nec multùm incitatus, nec durus eſt.

Pars quidem Hepatis convexa inflammatione correpta, propter membranarum ſenſibilitatem, multis et magis dolorificis ſymptomatibus ſtipatur; qualia ſunt dolor acutior, inter reſpirandum etiam multum adauctus, quo pleuritidem ſpuriam mentiri ſolet. Hicque dolor ad dextrae partis jugulum uſque, vel humeri verticem, extenditur; quem comitatur tuſſis ſicca et inanis, pulſus creber et inaequalis. AEger in neutrum latus decumbere poteſt, ſed ſupino ventre. Urina parcior redditur, craſſa, rubicunda et turbida citò devenit; tandemque ortis vomitionibus violentis, ſingultibus, magnâ cum debilitate, aeger vitae finem facit.

Sym-

Symptomatum ratio jam reddenda eſt. Dolor gravativus, teſte * Galeno, ex minùs exquiſito parenchymatis hepatis ſenſu pendet. Scribit enim "exiguum ſenſum hepati attributum "fuiſſe, ſimilem plantis, ut diſcerneret utile ab inutili." Et alibi docet †, "Nullum quidem nervum in parenchyma hepatis de-"mergi, ſed in membranam tantùm diſpergi, ideoque ſolo gra-"vitatis ſenſu frui." Cui conſentit ‡ Gliſſonius, dum ait, "A-"cutum dolorem in hoc morbo contingere, medicinam facienti-"bus necdum compertum eſt." Ardor et anxietas oriri videntur ab impedito ſanguinis tranſitu per venae portarum ramos, adeò ut venoſum ſyſtema viſcerum chylopoieticorum ſeſe evacuare non poterit. Maximè autem eſt notandum, licet in hepate haereat obſtaculum, trajectum cruoris per venam portarum impediens, praecipuum tamen aegritudinis ſenſum circa ventriculum, et imprimis circa orificium ejus ſuperius, quod cardia vocari ſolet, percipi : ubi locantur magni paris octavi nervi, qui deinde per abdominalia viſcera diſtribuuntur.

Symptomata etiam quae ſequuntur, ortum ducunt ab obſtaculo ad venae portarum extrema nato; quo venae, ad ſinum portarum liquores ſuos deferentes, ſeſe exonerare nequeunt, inter quas vaſa brevia ventriculi diſtenta manent: ſenſum ergo tenſionis, plenitudinis, nauſeae, &c. aegro afferunt. Galenus, de hepatis inflammatione agens, monet, appetitum deletum, nauſeam et vomitum comitari hunc morbum, additque ** inſuper omnia haec potiùs adeſſe, dum hepatis cava pars inflammatur, quàm convexa.

Osculis vaſorum exhalantium extremis immeabilitate inflammatoriâ

* Lib. 4. de uſu part. cap. 13.
† De loc. affect. lib. 2. cap. 2.
‡ Anat. hepat. p. 317.
** De loc. affect. lib. 5. cap. 7. edit. Charter. tom. 7. p. 496.

matoriâ vel viſcoſitate putridâ obſtructis, incipit linguae dorſum imprimis ſcabrum fieri et ſiccum, cujus color in pallidum, flaveſcentem, fuſcum, et denique nigrum mutatur. Facies, in hoc morbo, colore peculiari afficitur ab impedita bilis ſecretione: ſed à multis auctoribus cum vero colore icteritio, ex regurgitatione bilis orto, implicatur: quod facilè fieri poſſe haud mihi apparet; humores enim, ad Hepar delati, quanquam particulis ad bilem perficiendam idoneis abundent, vim tamen bilis diſſolventem in ſanguinem, ante ſecretionem, haud exercere poſſunt. Et ex obſervatis * Medicis conſtat, totum ferè Hepar inflammatione correptum eſſe, magnoſque abſceſſus in hepate locum tenere, ſine ictero ullo apparente, et ex † Gliſſonii ſententia, atrophia, vel ſaltem nutritio diminuta, potiùs quàm icterus, ab impedito ſanguinis tranſitu è finibus venae portarum capillarium, imminet.

Singultus oriri videtur ex diaphragmatis irritatione, quâ contractio ejus convulſiva producitur. Pulſus etiam arteriarum non multùm excitantur, et ſatis ſunt expediti; quia dolore nullo acuto gravatur aeger, neque multum laeditur reſpiratio.

Sed parte hepatis convexâ inflammatione correptâ, ſymptomata concomitantia facilè explicantur ex jam dictis, ubi de ſitu et nexu hepatis cum diaphragmate tractavimus; hoc enim tempore membranae et ligamenta, ſenſu peracuto praedita, malè affecta facilè in conſenſum diaphragma et partes vicinas trahunt. Dolor autem ad jugulum uſque extenditur, quia diaphragma et vertex humeri ramos habent ex eodem nervorum pari ‡.

AEger etiam ſupino tantùm ventre decumbere poteſt, quia in hoc ſitu Hepar reliquis viſceribus abdominalibus ſuffulcitur: itaque

* Vid. Bonet. paſſim.
† Gliſſon. anat. 103.
‡ Vid. Winſlov. ſect. 6. 187, 188, parag.

itaque ligamenta diaphragmati connectentia haud diſtrahuntur.

Quod ad prognoſin attinet, HEPATITIS periculi ſemper plena eſt; idque ſive in hepatis convexa ſeu parte cava ſedem habeat. Quamvis Galenus * aſſerit, "Convexam ceu gibbam hepatis "partem, inflammatione correptam, periculi plus afferre, quàm "ſi in concava haereat inflammatio; quoniam inter ſuperiores, et "proinde nobiliores, corporis partes reperitur." Sed cava hepatis pars idem periculum ſubire videtur, quia ventriculus ſaepe in conſenſum trahitur, et ſaepè, niſi reſolvatur hepatis inflammatio in hac parte, in ſuppurationem, vel potiùs putredinem, tendit: unde fit abſceſſus, à quo pauci evadunt; teſte enim Gliſſonio †, "Tumor hujuſmodi facilè in abſceſſum deſinit, qui, ſi "in hepate contigerit, certam mortem praenuntiat."

Hepatitis eodem ferè modo, quo aliae inflammationes, exitum habet; in ſanitatem ſcil. quae ope naturae vel artis, benignâ reſolutione, vel coctione et excretione materiae morboſae contingit; vel in alios morbos, vel deníque mortem, tranſit.

Prior eventus, reſolutio ſcil. ſalutari naturae molimine ad nocivum quoddam è corpore eliminandum accidit, praeſertim ſi inflammatio levis ſit, aegroque adminiſtrentur medicamenta diluentia et reſolventia; quem in uſum clyſmata ritè adhibentur: ope enim flexurae coli inteſtini, fomenta calida, et quaſi topica, hepati applicantur: praeterea diluentia et antiphlogiſtica, inteſtinis recepta, deterſis et laxatis venarum meſeraïcarum oſculis, abſorbentur, atque cum ſanguine permiſcentur. Quum autem clyſmata injecta, venis recepta, ſtatim (pro parte ſaltem) in venae por-

C tarum

* Epidem. comment. 2. text. 14.
† Pag. 101, 102.

tarum ſinum deferantur, atque inde per totam hepatis ſubſtantiam propellantur, ad hujus viſceris obſtructiones aut inflammationes reſolvendas multum conferre debent. Remedia enim ſic, viribus corporis vix permutata, ad locum affectum illico pervenient.

Resolutione ergò factâ, ſanguis ad fines venae portarum ſtagnans in ramos venae cavae trajicitur; compreſſione igitur arteriae hepaticae ſublatâ, liber per totum Hepar tranſitus reſtituitur.

Venaesectio à nonnullis in hoc morbo, ut in pleuritide, laudatur: ſed ſi morbi origo in ramis venae portarum obſtructis haereat, ita ut ſanguis ex viſceribus chylopoieticis rediens impediatur, miſſo vel ad animi deliquium ſanguine, revulſio vix fieri poterit; mali enim ſedes extra circuitûs limites cenſeri poteſt.

Morbus etiam hicce per Crisin ſolvitur; idque per cutem, renes, vel alvum, ante quartum diem; quo tempore Hippocrates et Medici antiqui criſin exſpectabant: eundem fortè modum apud illos ſervabant hi morbi, ex miti illius regionis coelo, in quâ Hippocrates medicinam fecit, vel ex ejus ratione febres tractandi, quae aegrotantis victum ſolum ferè ſpectabat: quum hodie venaeſectione aliiſque ad acutorum initia adhibitis praeſidiis, criſibus obviàm itur. Ex teſtimonio etiam celeberrimi † Hoffmanni, hepatis inflammatio criſi ſolvitur, quae paulo tamen ſeriùs quàm apud antiquos, ſeptimo ſcil. vel undecimo, die, et partim ſudore, partim alvi fluxu evenire ſolet: frequentiùs autem alvi fluxione ſolvi videtur: materies enim, quae priùs venae portarum fines occupaverat, nunc per poros biliarios ad duodenum tranſeuns, diarrhaeam vel fluxum bilioſum producit. Ubi verò per renes ſolvitur, pleno rivo excernitur urina acris, craſſa, rubra, cum ſedimento ſubalbo copioſiſſimo.

Si

† Med. rat. ſyſt. vol. i. p. 389. fol. ed.

Si autem Hepatis inflammatio, remediis adhibitis haud auſcultans, neque reſolutione, neque criſi ſolvatur, oritur SUPPURATIO : qui ſtatus his ſignis cognoſcitur ; mutatione nimirum ſymptomatum et remiſſione doloris, (ſi quis adfuerit,) et ab aegro tandem levi horripulatione correpto, ac ſi frigidâ perfuſum corpus horreſceret ; quae vaga et ſaepe ſine norma, vel manifeſta cauſa, recurrit. Haec juxta * Hippocratis placita : " Qui ſubinde " horrore corripiuntur, ad ſuppurationem deveniunt, quinetiam " febris ad talem ſuppurationem ducit." Galenus etiam idem aſſerit, dum ait, " Intempeſtivus horror cum febre inflammati- " onis in ſuppurationem tranſeuntis eſt indicium †."

Si tamen ſedem habeat obſtructio in finibus venae portarum, ob copiam multi hîc liquidi cruenti et knilioſi ſtagnantis, teneris hiſce vaſibus ruptis, rarò pus bonum, plerumque verò funeſta putredo, naſcitur.

Hepate igitur ſuppurato, magnum imminere periculum luculenter patet. Viſceris enim hujus integritas omnino ad ſanitatem requiritur, quum bilis confectio, ad chylopoieſin adeo neceſſariae, ex hepate imprimis pendeat : cachexia ergo, hydrops et plurima alia mala inde metuenda. Praeterea friabilis hujus viſceris ſubſtantia, à pure diu retento et acriori reddito, tota corrumpi poterit, unde tabes hepatica et alvi fluxus colliquativus putridiſſimus citò ſequitur.

Si ruptum tale apoſtema in cavum abdominis contentum pus effuderit, aſcites purulentus cum cita ferè ſemper pernicie proveniet. Apertum enim in hepate ulcus, novum quotidie pus gignit,

* Coac. praenot. text. 422. fol. 185.
† Galen. de loc. affect. lib. 1. Cap. 1.

gignit, quod, in abdomen delapſum, viſcera brevî corrumpit; et ex ulcere jecoris pus per alvum deferri memorat Tulpius †.

Membrana autem hepatis inflammatâ et fortè accretâ peritonaeo, licet pus, in hepatis abſceſſu latens, per abdominis integumenta viam ſibi fecerit verſus exteriora, anceps tamen adhuc erit eventus. Si enim purum et album pus effluat, evaſurus eſt aeger; ſed ſi amurcae ſpeciem referat, peribit certe, monente Hippocrate *: "Qui ad Hepar uruntur, (aut ſecantur) ſiquidem purum effluat pus et album, ſuperſtites evadunt, (cujus rationem ſimul reddit) ipſis enim pus eſt in tunica; ſi verò effluat velut amurca, pereunt.

Quod Galenus †† in commentario ad hunc aphoriſmum confirmat: "Hepatis in tunica tantùm qui ſuppurati ſunt, nihil patiente ſubſtantiâ viſceris, ſalvantur omnes, ſi urantur: moriuntur autem quibus uſque ad carnem hepatis corruptio ipſa pertingit. Celſus etiam **: "Si in jecinore vomica eſt, et ex eo fertur pus purum et album, ſalus ei facilis, id enim malum in tunica eſt." Ex dictis conſtat Hepar ſuppuratum multum ſecum periculi apportare.

Aliquando tamen obſtructio, et inflammatio levis tantùm in hepate nata, quae neque reſolutione, criſi, neque ſuppuratione exitum habet, in † Scirrhum vertitur; cui jecur eſt obnoxium ex fabrica ejus glanduloſa. Si enim vis à tergo impetu ad rupturam haud valente protrudat, metus eſt ne materies impacta, liquidiore ſuâ parte ſenſim difflatâ, immobilis ibi maneat, et tumorem durum indolentem, Scirrhum dictum, conſtituat, quem in cancrum

† Obſerv. 27. lib. 2.
* Sect. 7. App. 45.
†† Epiſt. Galen. Commen. in Hipp. pag. 77.
** Lib. 2. cap. 8.
† Aretaeus de ſign. et cauſ. morb. l. 1. c. 13.

crum horrendum ſaepiſſimè degenerare, praeſertim ſi perverſa adhibeatur medela, vero ſimile eſt.

In mortem verò ſubitò deſinit Hepatitis, ſi cauſae inflammationis tam validae ſint, ut per totum jecur tranſire nihil queat. Idque jam fieri docet, vomitus aut ſeceſſus ſanguinis, bilis, faecis amurcoſae, viridis, nigrae, foetidiſſimae, cadaveroſae. Singultus † magnus perpetuus, febris intenſiſſima, ſitis inextinguibilis, ſubitus admodum pallor et extremorum frigus, medio interim corpore calore penè aduſto.

Hujus rei exemplum memorat Boerhaavius *; obſtructo enim hepate, ſanguis ad portas adgeſtus, ibique ſtagnans, poſt ſpaſmos, convulſiones et vomitus inanes, ex venis meſentericis contrario itinere in arterias ſocias, et ipſam aortam redire coactus eſt.

Quod ad curationem attinet, haud ab re forſan erit, ſi ſub morbi initio à venae ſectione incipiamus; ſed ex dictis patere opinor, clyſmata attenuantia et antiphlogiſtica palmam omnibus praeripere.

Quod ſi benignam reſolutionem moliatur natura, omni ratione huic eſt ſubveniendum, lenibus ſcil. ptiſanis et laxantibus ex decoct. prunor. et tamarind. cum radicibus aperientibus.

Lenibus etiam eſt tractandus aeger remediis in omni morbi ſtatu: et ſi criſin per ſedes vel urinas fieri velit natura, in priori caſu fomenta calida emollientia dextro hypochondrio adhibita, clyſmata laxantia injecta, ptiſanae etiam modò memoratae, addito cremor. Tartar. vel mannâ, finem exoptatum fortè attingent.

Si in urina, ſigna futurae evacuationis criticae appareant, de-

D coctis

† Celſ. lib. 2. 7. p. 63. l. 3. Hipp. etiam, ſect. 7, 17.
* Praelect. acad. cum not. Haller. tom. 3. pag. 187-8.

coctis urinas cientibus ex radicibus aperient. cum ſpiritu minder. vel ſale aliquo diuretico, ut Tartar. tartarizat. vel vitriolat. fomenta etiam admota renibus et clyſmata eximium habent uſum.

Hepatis vomica in parte concava, parenchyma pertingens, vix ſanatur; ſin verò acciderit, naturâ viam monſtrante, et materiem morbificam per aliqua corporis emunctoria expellente, curatio optimè perficitur, dum Medicus officium ſpectatoris tantùm praeſtat, aut, ad ſummum, vires aegri refocillat, atque per remedia putredini adverſantia boni aliquid *naturae* in ſalutari ſuo opere affert. Hiſce autem quandoque votis noſtris non reſpondentibus, hepar materie ſaniosâ et ichorosâ, quotidie natâ, exeditur, atque aeger, tabe lentâ, febriculâ aſſiduâ, ſiti intolerabili, debilitate et anxietate ſummâ diu luctatus, moritur.

Si hepatis mollem, friabilem et pulpoſam ſubſtantiam ritè conſideremus, *concretionem ſcirrhoſam*, hîc ſemel natam, vix poſſe reſolvi ſtatuendum eſt, " Praeſertim ſi vehementer diſcuſſoria medicamenta adhibeantur *;" ab actione autem viſcerum abdominalium haud inanis erit metus, ne in cancrum abeat. Scirrhum verò jecoris incipientem eſſe curabilem, ex teſtimonio † Oribaſii diſcimus, qui hoc modo verba facit, " Jecoris ſcirrhum incipientem ſaepè ſanavimus : qui verò in multos dies eſſet prorogatus, neque nos curavimus, neque alium quemquam, qui curare eum poſſet, vidimus." Si tamen hoc malum lenibus tractetur remediis, exitus fortaſſe non erit infauſtus : quem in finem rememedia reſolventia et ſaponacea, tam externè, quàm internè, adhibita, meritò laudantur. Sapo primum in hoc morbo tenet locum ; humores enim hîc ſtagnantes magis vel minùs oleo abundant : unde medicamenta vi ſaponaceâ non praedita, uſum vix habent

* Paul. AEginet. l. 4. de re medica, cap. 3. de ſcirrhis.
† Lib. 6. cap. 21.

habent ullum. Sapo ergo Venetus, prout ferre poterit aeger, cum gummi attenuant. et reſolvent. ut ammoniac. et Galban. cum decoct. taraxaci, cichorei, tragoponi, &c. praeſertim ſi aquae minerales adhibeantur, multum proderit. Quòd ſi cataplaſmata, ex mica panis et ſapone, loco affecto et magis prominenti applicentur, hiſce fortè remediis cedat ſcirrhus.

Hactenus de inflammatione, ſubſtantiam hepatis occupante, fere unicè tractavimus; jamque ad illam quae membranam hepatis externam afficit, progrediendum eſſet. Sed quum hicce morbus in conſenſum partes vicinas trahat, eodem ferè modo tractandus eſt, quo pleuritis notha et paraphrenitis, quibus fere ſemper implicatur, et ex quibus, profectò malè evadentibus, nobis maximè erit metuendum. Inflammatione autem in hepatis tunicis in ſuppurationem vergente, evadere poterit aeger.

Sed ne ultra debitos limites excurrat oratio, hîc ei finem imponere viſum eſt.

FINIS.